Notatki florystyczne z Gór Świętokrzyskich. (Contributions à la flore des Montagnes de Sainte-Croix). (Tablica III).

Podał

KAZIMIERZ KAZNOWSKI.

1. *Arnica montana*.

Kupalnik górski (*Arnica montana* L.) należy do tych roślin, których zasięgi w Polsce okazują dysjunkcję równoleżnikową, a więc mających dwa ośrodki rozmieszczenia: jeden na południu w Karpatach, drugi w Polsce północnej¹⁾. Dwa te ośrodki występowania kupalnika górskiego połączone są nielicznymi placówkami łącznikowymi, których na tablicy prof. Szafera znajdujemy sześć²⁾.

Siódmą i zarazem nową taką placówką łącznikową będą obecnie okolice Kielc, gdzie *Arnica montana* występuje w sześciu znanych mi miejscach w obrębie środkowej części Gór Świętokrzyskich, przez botaników dotychczas nie wymienianych. Przeoczenie tej rośliny w wyżej wymienionej okolicy przez florystów jest dość dziwne, tem bardziej, iż jedno z miejsc, gdzie ona rośnie, znajduje się tuż pod Kielcami niemal na ich przedmieściu, mianowicie w leśnictwie Biesak w lesie sosnowym paręset kroków za cmentarzem starozakonnych. Rośnie ona tutaj w ilości paruset osobników wzdłuż małego i wysychającego już torfowiska wysokiego na podłożu fluwjogłajalnym.

Drugim miejscem występowania kupalnika będą brzegi łąk torfiastych, pastwisk i wrzosowisk w dolinie kielecko-łagowskiej pomiędzy Radlinem, Górnem i Niestachowem. Rośnie ona tam na przestrzeni paru km, szczególniej obficie koło małego gaiku sosnowego pod Radlinem.

¹⁾ Szafer, W. „Ze studjów nad zasięgami geograficznymi roślin w Polsce“. — Rozpr. Pol. Akad. Um. Tom 58 (1919).

²⁾ l. c. Tablica 22.

Kilka osobników tej rośliny spotkałem na obszernych łąkach leśnych i mokradłach w leśnictwie Łączna za rzeczką Zeleźnianką.

Rośnie ona również w okolicy Suchedniowa na wschód od stacji kolejowej, w odległości około 1 km od tej ostatniej na polanach w rzadkim lesie sosnowym na dziale wodnym między rzekami Kamionką i Kaczką.

Spotkałem ją jeszcze między Dyminami i Bilczą na zrębach wśród lasu sosnowego na wschód od szosy Kielce—Morawica, w odległości ± 8 km od Kielc.

Wreszcie ostatniem znanem mi miejscem, gdzie rośnie *Arnica montana*, będą okolice wsi Słupiec, położonej na południe od Dalezyc. Wiadomość o tem, że kupałnik górski występuje w dużej ilości i na znacznej przestrzeni koło Słopca, zawdzięczam p. Kazimierzowi Kowalewskiemu, geologowi P. I. G., który dobrze zna tę roślinę.

2. *Doronicum austriacum*.

Doronicum austriacum Jacq. w Górach Świętokrzyskich znane było dotąd z jedyne go przez Ganie szyna odnalezionego stanowiska¹⁾: w Suchedniowie tuż za stacją kolejową w kierunku południowym na torfowisku wysokiem doliny rzeki Kamionki. Stąd też pochodzi fotografia w „Obrazach“ Wóycickiego²⁾.

Dokładniejsze badania, przeprowadzone w roku bieżącym, tej typowo wykształconej w okolicach Suchedniowa ponad 5 m głębokiej a ponad sto kilkadziesiąt m szerokiej doliny dały możność stwierdzenia, że *Doronicum* rośnie też w kilku innych punktach w górę i w dół rzeki poza dotychczas znanem stanowiskiem. Leżą one wszystkie u samego podnóża brzegu doliny lub nisko na jego zboczu, tam gdzie brzeg ten jest wysoki, piaszczysty i gdzie z pod niego wysiaka woda lub wypływa źródło na poziomie wyścielających dno doliny iłów triasowych. Szczególniej bujne stanowiska są przy często tu zdarzającym się zatorfionem dnie lub wokoło licznych źródeł. Wszystkie stanowiska są ocieniane przez olchy (*Alnus glutinosa* Gaertn.), leszczyny (*Corylus avellana* L.), lipy (*Tilia cordata* Mill.), czerechwy (*Frunus padus* L.) i inne drzewa oraz krzewy. W ten sposób *Doronicum austriacum* występuje w dolinie Kamionki od Jędrowa,

¹⁾ Ganie szyn. S. S. „Botaniko-geograficzeskij oczerk centralnoj czasti Kielecko-Sandomirskago krjaża“. — Zapiski Nowo-Aleks. Inst. Sielsk. Choziajstwa i Lesowdstwa. Tom XX, wyp. 2, 1909.

²⁾ Wóycicki, Z. „Obrazy roślinności Król. Pol.“, zesz. III. Roślinność wyżyny Kielecko-Sandomierskiej. Tabl. VIII.

położonego na południe od Suchedniowa, do stawu w Rejowie na północ, czyli na przestrzeni około 8 kilometrów.

Poza doliną Kamionki *Doronicum* rośnie także na obszarze sąsiedniej ku wschodowi rzeki Kaczki, odległej od Kamionki o 5 km, a płynącej równolegle do niej tak samo na północ ku Kamiennie. Dział wodny między temi rzeczkami nie przenosi 350 m wysokości bezwzględnej. Całe dorzecze Kaczki, porośnięte przeważnie jodłowym lasem, obfituje w bagna, torfowiska oraz duże wywierzyska, ciągnące się szerokim na parę kilometrów pasem po obu stronach rzeczki. Na jednym z takich torfowisk spotyka się *Doronicum*. Torfowisko to — typu wysokiego — leży wśród sosnowego lasu w leśnictwie Stokowiec o 2 km na wschód od stacji kolejowej Suchedniów, niedaleko leśniczówki, a na lewo od drogi, prowadzącej do Siekierni. Nowe to miejsce występowania *Doronicum* oddziela od doliny Kamionki wyżej wspomniany dział wodny. Na brzegu tego torfowiska pod drzewami rośnie kilka okazów *Doronicum austriacum*; lecz najpiękniejsze okazy i w dużej ilości są dopiero poniżej torfowiska na bagnie, porośniętem przez *Alnus glutinosa*, *Picea excelsa*, *Pinus silvestris*, *Rhamnus frangula*, *Rubus sp.* Stanowisko to przedstawia tabl. III według fotografii wykonanej przez p. Edmunda Massalskiego dnia 3 czerwca 1927 r. Tu należy nadmienić, iż w najbliższej okolicy omawianego torfowiska, nieco wyżej w stronę działu wodnego ku Kamionce rośnie *Arnica montana*, a w źródłowskich rzeki Kaczki ma rosnąć podług Ganieszyna *Hieracium aurantiacum* L.¹⁾.

3. *Pedicularis Sceptum Carolinum*.

Rzadką tę roślinę znalazłem na torfowisku wysokiem za stacją kolejową w Suchedniowie w odległości kilkunastu kroków od *Doronicum austriacum*. Ganieszyn, opisując to torfowisko, nie wymienia jej²⁾.

Résumé.

L'auteur décrit les nouvelles stations de *Arnica montana*, *Doronicum austriacum* et *Pedicularis Sceptum Carolinum* découvertes par lui dans les Montagnes de Sainte-Croix. La planche III représente la station de *Doronicum* à 2 km à l'Est de la gare de Suchedniów dans la vallée de la petite rivière Kaczka.

¹⁾ Ganieszyn. l. c., str. 141.

²⁾ Ganieszyn. l. c., str. 34 i 35.